

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.147:811.161.2:004.8

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16716483>

Методика використання ШІ під час вивчення української мови у ЗВО

Руденко Вікторія Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри методики навчання, стилістики й культури української мови, ННІ української філології та соціальних комунікацій, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-4544-7300>

Боть Людмила Петрівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики навчання, стилістики та культури української мови, ННІ української філології та соціальних комунікацій, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Україна, м. Черкаси, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8718-3863>

Марценішко Вікторія Олександрівна,

кандидат філологічних наук, викладач кафедри методики навчання, стилістики та культури української мови, ННІ української філології та соціальних комунікацій, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7398-6152>

Прийнято: 12.07.2025 | Опубліковано: 31.07.2025

Анотація: У сучасному освітньому середовищі інтеграція штучного інтелекту (ШІ) стала трансформаційною силою, особливо у сфері викладання мов. Ця стаття розглядає нагальну потребу дослідження та впровадження методик, заснованих на ШІ, у викладанні української мови в закладах вищої освіти, відображаючи ширшу тенденцію технологічних інновацій у педагогіці. Актуальність теми зумовлена необхідністю адаптації освіти до вимог цифрової ери, де ШІ може підвищити ефективність навчання, персоналізувати підходи та оптимізувати процес викладання мови.

Основною метою цього дослідження є надання теоретичного обґрунтування методики використання інструментів ШІ у викладанні української мови на університетському рівні, що сприятиме покращенню освітнього досвіду та результатів для студентів.

Для досягнення цієї мети дослідження використовує комплексний підхід, що включає методи аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення педагогічного досвіду. Ці методи дозволяють ретельно вивчити потенціал ШІ в мовній освіті. Додатково проведено педагогічний експеримент за участю 20 студентів для емпіричної перевірки ефективності запропонованої методики.

Визначено широкий спектр інструментів ШІ, які можуть бути ефективно використані у ЗВО, зокрема цифрові системи з ШІ, інструменти для аналітики та візуалізації даних, а також складні пошукові системи. Підкреслено, як платформи, такі як ChatGPT, Gemini та DeepSeek, можуть значно допомогти студентам в оволодінні складними лінгвістичними елементами, такими як граматичні структури, орфографічні правила та синтаксичні моделі, одночасно розвиваючи їхні навички аудіювання, говоріння, читання та письма. Ефективність цих інструментів ШІ значною мірою

залежить від якості педагогічної підтримки та точності запитів (промтів), що використовуються для взаємодії з ними. У статті наведено приклади промтів для пояснення граматичних правил, генерації навчальних матеріалів та створення тестових завдань. Переваги ШІ включають підвищення ефективності навчання, персоналізацію, автоматизацію рутинних завдань і розширення аналітичних можливостей. Ефективність методики підтверджена педагогічним експериментом, який показав позитивний вплив на мовні компетенції студентів. Водночас зазначено ризики, такі як «галюцинації» ШІ, що вимагають критичного аналізу результатів.

Методика впровадження ШІ у викладання української мови має значний потенціал для оптимізації освітнього процесу. Проте її успіх залежить від відповідального, методично обґрунтованого підходу, який поєднує цифрові інструменти з педагогічною майстерністю викладача. Рекомендується інтегрувати ШІ з традиційними формами навчання та сприяти розвитку цифрової грамотності всіх учасників освітнього процесу, забезпечуючи баланс між технологіями та людським фактором.

Ключові слова: *вища освіта, цифрові технології, інновації, персоналізований підхід, автоматизація рутинних завдань, створення навчальних матеріалів.*

**AI-assisted methodology for Ukrainian language instruction in higher
education**

Viktoriia Rudenko,

Candidate of Pedagogy Sciences, Assistant Professor, Head of the Department of Teaching Methods, Stylistics and Culture of the Ukrainian Language, Educational-Scientific Institute of Ukrainian Philology and Social Communications, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-4544-7300>

Liudmyla Bot,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Teaching Methods, Stylistics and Culture of the Ukrainian Language, Educational-Scientific Institute of Ukrainian Philology and Social Communications, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-8718-3863>

Viktoriia Martsenisnko,

Candidate of Philological Sciences, Assistant of the Department of Teaching Methods, Stylistics and Culture of the Ukrainian Language, Educational-Scientific Institute of Ukrainian Philology and Social Communications, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7398-6152>

***Abstract:** In the modern educational environment, the integration of artificial intelligence (AI) has become a transformative force, especially in the field of language teaching. This article examines the urgent need to research and implement AI-based methodologies in teaching the Ukrainian language in higher education institutions, reflecting the broader trend of technological innovation in pedagogy. The relevance of the topic stems from the need to adapt education to the requirements of the digital era, where AI can enhance the effectiveness of learning, personalize approaches, and optimize the language teaching process.*

The primary objective of this study is to provide a theoretical justification for the use of AI tools in teaching the Ukrainian language at the university level, thereby enhancing the educational experience and outcomes for students.

To achieve this goal, the study employs a comprehensive approach that encompasses methods of analysis, synthesis, comparison, and generalization of pedagogical experience. These methods enable us to study the potential of AI in language education thoroughly. Additionally, a pedagogical experiment was conducted with 20 students to verify the effectiveness of the proposed methodology empirically.

A wide range of AI tools that can be effectively utilized in higher education has been identified, including digital AI systems, data analytics and visualization tools, and sophisticated search engines. It is emphasized that platforms such as ChatGPT, Gemini, and DeepSeek can significantly help students master complex linguistic elements, including grammatical structures, spelling rules, and syntactic patterns, while simultaneously developing their listening, speaking, reading, and writing skills. The effectiveness of these AI tools largely depends on the quality of pedagogical support and the accuracy of the prompts used to interact with them. The

article provides examples of prompts for explaining grammatical rules, generating learning materials, and creating test items. The advantages of AI include increased learning efficiency, personalization, automation of routine tasks, and expanded analytical capabilities. The effectiveness of the methodology is confirmed by a pedagogical experiment that showed a positive impact on students' language competences. At the same time, risks such as AI “hallucinations” are noted, which require critical analysis of the results.

The methodology for introducing AI into teaching the Ukrainian language has significant potential for optimizing the educational process. However, its success depends on a responsible, methodologically sound approach that combines digital tools with the pedagogical skills of the teacher. It is recommended to integrate AI with traditional forms of learning and promote the development of digital literacy of all participants in the educational process, ensuring a balance between technology and the human factor.

Keywords: *higher education, digital technologies, innovation, personalized approach, automation of routine tasks, creation of educational materials.*

Постановка проблеми. Сучасне суспільство перебуває у стані динамічних технологічних змін, що охоплюють усі сфери життя, зокрема освітню галузь, яка через свою соціальну роль потребує постійної адаптації до вимог сьогодення. З 2022 року вищу освіту суттєво трансформує впровадження штучного інтелекту (ШІ), що спричинило активні дискусії серед науковців, викладачів і здобувачів освіти щодо його можливостей і викликів практичного застосування. Особливо актуальною є проблема інтеграції ШІ у викладання української мови в закладах вищої освіти (ЗВО), оскільки цифрові інструменти

відкривають нові перспективи для оптимізації навчального процесу, персоналізації освітніх програм, удосконалення мовленнєвих навичок і підвищення мотивації здобувачів освіти. Водночас ефективне використання ШІ потребує розробки чітко окресленої методики, яка враховує специфіку мовної дисципліни, цілі підготовки здобувачів освіти та принципи академічної доброчесності, адже відсутність такої системності знижує якість і етичність освітнього процесу. Таким чином, проблемним є пошук методологічно обґрунтованих підходів до впровадження штучного інтелекту у викладання української мови в ЗВО, що забезпечуватиме одночасно ефективність, інноваційність і дотримання академічних норм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання ШІ в освіті за останні 5 років активно досліджується сучасними вітчизняними та зарубіжними науковцями. Так, наприклад, стан і тенденції використання ШІ у вищій освіті розглянули А. Андрощук та О. Малюга [1], Н. Бахмат [2], О. Панухник [3]. Окремо слід відзначити напрацювання зарубіжних авторів, зокрема Н. Гавіра Дурон, А. Хіменес-Пресіадо [4], К. Тан, К. Чанг, Г. Хван [5], які проаналізували можливості інтеграції штучного інтелекту в освітні програми та підкреслили необхідність адаптації педагогічних підходів до цифрових трансформацій.

Важливим є внесок вітчизняних дослідників І. Драча та ін., які провівши SWOT-аналіз, визначили сильні та слабкі сторони, можливості і ризики використання таких інноваційних технологій у вищій освіті. На основі аналізу науковці розробили певні рекомендації, які необхідно враховувати для успішного використання інструментів на основі ШІ, серед яких проведення більшої кількості емпіричних досліджень для перевірки фактичних ефектів

використання цієї технології, обізнаність академічного персоналу, розуміння викладачами своєї ролі й орієнтування студентів на стандарти якості, тобто визначення певних «правил гри» [6].

У працях Н. Коновальчук надано оцінку потенціалу використання ІІІ в освітньому середовищі, наголошено, що викладачі можуть використовувати його для розробки навчальних занять, створення аудіовізуальних матеріалів, організації мовного середовища з метою вдосконалення навичок володіння як іноземною, так і рідною мовами. Окрім того, такі технології можуть бути корисними в процесі підготовки до контрольних заходів, аналізу результатів оцінювання та самостійної діяльності студентів, а також у впровадженні елементів гейміфікації, що сприяє активнішому залученню здобувачів освіти до навчального процесу [7].

Варта уваги наукова розвідка В. Зінченко, О. Хававчак та Л. Богуславської, присвячена аналізу глибинних наслідків інтеграції ІІІ у сфері мовної і літературної освіти. Автори переконані, що така технологія здатна посправжньому трансформувати методика викладання філологічних дисциплін [8].

Особливості впровадження ІІІ в освіту, переваги та недоліки цих інструментів у центрі уваги румунських науковців. На їхню думку, позитивні аспекти впровадження нових технологій у ЗВО пов'язані з покращенням навчально-методичного процесу, навичок та компетенцій студентів, якісною інклюзією та ефективністю адміністративних витрат. Водночас серед недоліків використання ІІІ дослідники називають ризики порушення захисту даних і конфіденційності, етичні аспекти, втрату міжособистісного контакту між викладачем та студентами. Це потребує розробки оптимальної політики щодо

впровадження таких новацій в освітній процес із метою досягнення прогресу для всього суспільства [9].

Потужний потенціал ІІІ у сфері освіти підкреслив К. Куддус, наголосивши на можливості забезпечення цифрового персоналізованого навчання для кожного здобувача освіти. На думку науковця, попри численні можливості цієї технології, ідея її використання насправді лякає педагогів через помилкові уявлення і стереотипи щодо використання ІІІ, оскільки освітяни поки що не знають про його дидактичне значення в навчальному процесі загалом та у вивченні мов зокрема [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень особливостей використання ІІІ в освітньому процесі, його основних переваг та недоліків, недостатньо розкритим залишається питання використання цієї технології задля покращення процесу викладання та вивчення української мови у ЗВО.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті — обґрунтувати та розкрити особливості методики використання штучного інтелекту в процесі вивчення української мови в закладах вищої освіти.

Завдання статті:

1. Проаналізувати сучасний стан використання інструментів ІІІ в освітньому процесі ЗВО.
2. Виокремити дидактичні можливості ІІІ в контексті вивчення української мови.
3. Оцінити потенційні ризики й обмеження використання ІІІ в процесі навчання.

Методи дослідження. Дослідження здійснювалося з урахуванням комплексного підходу, який поєднував теоретичні й емпіричні методи, що дозволило забезпечити повноту аналізу та обґрунтованість запропонованих висновків. Теоретичну основу становили аналіз та узагальнення наукових праць, а також систематизація сучасних підходів до мовної підготовки. Практична частина дослідження базувалася на педагогічному експерименті, що проводився на базі ЗВО за участі студентів другого курсу, які були розподілені на контрольну та експериментальну групи. Для оцінки ефективності методики застосовувались вхідне та підсумкове тестування й анкетування здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційні методи навчання української мови у ЗВО переважно ґрунтуються на інформаційно-ілюстративній діяльності й передбачають використання вербальних засобів, зокрема розповіді, демонстрації навчального матеріалу та лекції з метою залучення здобувачів освіти до репродуктивної діяльності та засвоєння ними теоретичного матеріалу.

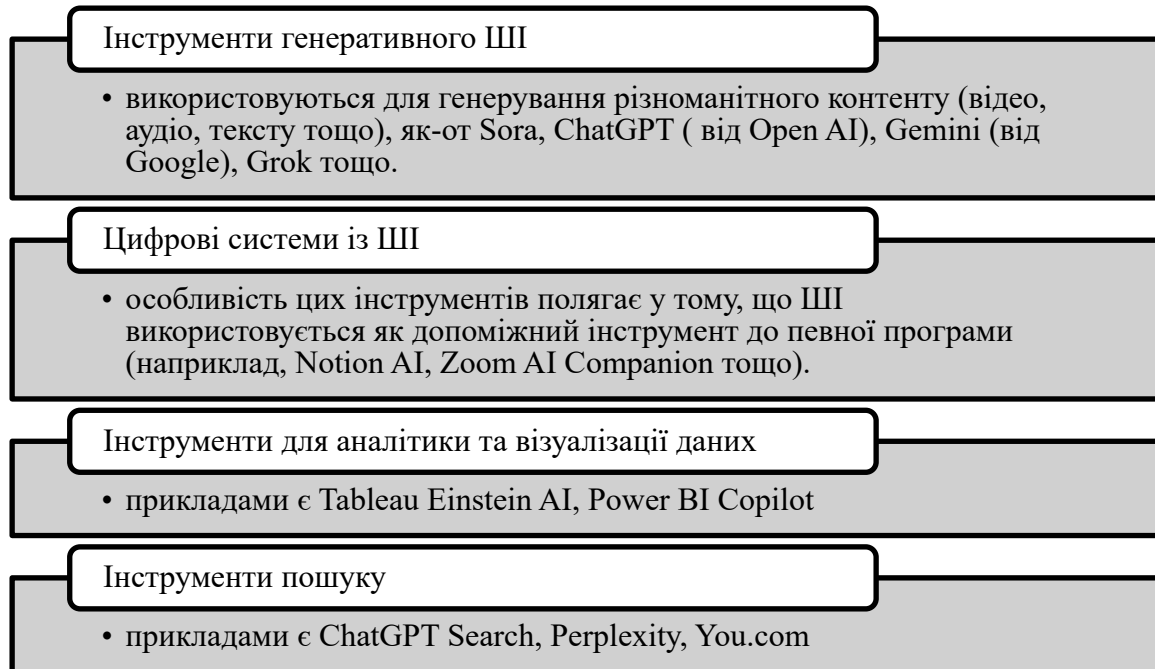
Нині дедалі більшого поширення набувають інноваційні підходи в навчанні мови. Педагогічна інновація розглядається як процес створення, поширення та використання нових засобів і методів навчання для вирішення актуальних освітніх проблем. Інноваційні методики вимагають активної участі здобувачів освіти, переорієнтації освітнього процесу з викладача на студента, підтримки самостійної навчальної діяльності, забезпечення системного зворотного зв'язку між всіма учасниками освітнього процесу, а також широкого застосування цифрових технологій [11, с. 69].

У викладанні мов інновації виявляються через оновлення змісту, модифікацію освітніх підходів, упровадження нових засобів навчання та трансформацію навчального процесу. ШІ можна назвати новітнім засобом навчання української мови, на основі якого в сучасній лінгвометодиці створено дидактичні інструменти, що можуть бути використані в навчальному процесі ЗВО (рис. 1).

Рисунок 1

Основні види інструментів ШІ

Джерело: узагальнено авторами на основі [12].

Варто зауважити, що наведений вище перелік не є вичерпним і постійно оновлюється паралельно з розповсюдженням технологій ШІ. На сьогодні більшість освітніх завдань реалізуються за допомогою універсальних сервісів, таких як ChatGPT, Gemini, Grok, DeepSeek чи DeepL, кожен з яких має як свої

переваги, так і обмеження. Ці інструменти можуть бути використані для пояснення складних лінгвістичних тем: труднощі відмінювання, проблем визначення роду, основних правил синтаксичного узгодження, слововживання, доречного використання фразеологізмів тощо, забезпечуючи більш лаконічні та доступні формулювання, ніж ті, що подано в традиційних підручниках чи зосереджено на онлайн-ресурсах. Важливим у цьому контексті є надання здобувачам освіти сервісу на основі ШІ відповідного промту, який чітко окреслює мету навчального завдання, очікуваний формат відповіді та рівень складності матеріалу.

Наприклад, замість загального запиту на кшталт «Поясни закінчення в родовому відмінку», доцільно застосувати чітко сформульований запит: «Поясни правила вживання родового відмінка в іменниках чоловічого роду з нульовим закінченням, наведи три приклади та сформулюй типові помилки, яких припускаються здобувачі вищої освіти». Такий підхід дозволяє отримати не лише структуровану та дидактично повноцінну відповідь, але й адаптувати її до актуальних потреб майбутніх фахівців з огляду на їхню майбутню професію та рівень підготовки.

Окрім цього, ШІ ефективний для перевірки знань здобувачів освіти, зокрема для створення тестових завдань. Прикладом промту для цього може бути такий запит: «Ти – викладач. Створи 10 тестових завдань з теми «Правопис префіксів пре- при-» *прим. авт. вказавши курс і спеціальність здобувачів освіти.* Завдання мають бути у форматі одного правильного варіанту відповіді з чотирьох запропонованих. До кожного тестового завдання додай пояснення правильної відповіді». Така структура запиту до сервісу ШІ

забезпечить створення якісного дидактичного матеріалу, який можна оперативнo адаптувати до різного рівня підготовки здобувачів вищої освіти.

Штучний інтелект також може бути ефективним помічником у візуалізації навчального матеріалу, що сприяє глибшому розумінню теоретичних концепцій, що реалізується через кілька ключових аспектів, які наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні аспекти візуалізації матеріалу за допомогою ШІ

Вид візуалізації	Особливості
Генерація зображень	Викладачі часто стикаються з нестачею наочних матеріалів для пояснення складних теоретичних питань. Завдяки ШІ можна створювати зображення, що демонструють об'єкти, які недоступні в реальних умовах, а також згенеровані матеріали можна використовувати в навчальних презентаціях без порушення авторських прав
Автоматизоване створення презентацій	ШІ-системи здатні генерувати презентації, що містять структурований текст, заголовки та відповідні зображення. Це значно скорочує час, необхідний для підготовки навчального контенту, дозволяючи викладачам зосередитися на навчальному процесі

Генерація відеоматеріалів

В умовах дистанційного навчання викладачі не лише проводять заняття онлайн, але й розміщують матеріали на платформах для навчання, наприклад, Moodle чи Classroom. Для здобувачів освіти, які не змогли бути присутніми на занятті, можна створювати відеоматеріали, що детально пояснюють теоретичні чи практичні аспекти навчального курсу. Такі відео підвищують доступність освітнього контенту, можуть бути автоматично згенеровані на основі тексту, підготовленого викладачем.

Джерело: узагальнено авторами на основі [13].

Обрані методи візуалізації сприяють свідомому опануванню української мови, формуванню специфічних мовних навичок і розвитку мовленнєвих умінь, що є основою комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. Доведено, що впровадження таких засобів у навчальний процес позитивно впливає на пізнавальну активність, стимулює інтерес до вивчення мови та сприяє розвитку важливих особистісних якостей, зокрема ініціативності й самостійності [114, с. 90].

Важливо зазначити, що візуалізація навчального матеріалу за допомогою цифрових технологій і ШІ відповідає вимогам сучасної лінгводидактичної парадигми мовної підготовки, яка ґрунтується на компетентнісному, комунікативно-діяльнісному та лінгвокультурологічному підходах. Ці підходи забезпечують гармонійне поєднання методологічного, технологічного і безпосередньо лінгводидактичного рівнів. ШІ як інструмент взаємодії із навчальним контентом відкриває широкі можливості для реалізації цих

підходів, оскільки дозволяє не лише унаочнити абстрактні мовні категорії (шляхом візуалізації граматичних схем, синтаксичних структур тощо), але й забезпечити адаптивне навчання, що враховує індивідуальні потреби та рівень підготовки здобувачів вищої освіти.

Загалом, ключові переваги використання ІІІ у сфері вищої освіти пов'язані з підвищенням ефективності освітнього процесу, персоналізацією навчання, автоматизацією рутинних завдань викладача, розширенням можливостей аналітики навчальних результатів, а також стимулюванням дослідницької діяльності шляхом використання великих даних і міждисциплінарного підходу. Завдяки збору й аналізу значної кількості матеріалу, полегшенню міждисциплінарної комунікації і стимулюванню колективної наукової роботи ця технологія сприяє генерації нових ідей і рішень, розширює горизонти досліджень та пришвидшує впровадження інновацій [15].

Оскільки кожен здобувач освіти має власні освітні потреби та темп засвоєння матеріалу, аналітичні можливості ІІІ дозволяють оцінити рівень знань кожного й адаптувати навчальний контент відповідно до індивідуальних запитів. Наприклад, якщо один студент має труднощі з граматиною, а інший — з усним мовленням, система може пропонувати диференційовані завдання, які сприятимуть розвитку саме тих навичок, які потребують удосконалення. Це дає змогу кожному навчатися у власному темпі та максимально ефективно покращувати свої мовленнєві компетентності.

Розумні технології здатні також автоматизувати оцінювання здобувачів освіти, аналізуючи їхні письмові роботи, вимову, вживання лексичних помилок, оскільки надають детальний зворотний зв'язок, включаючи

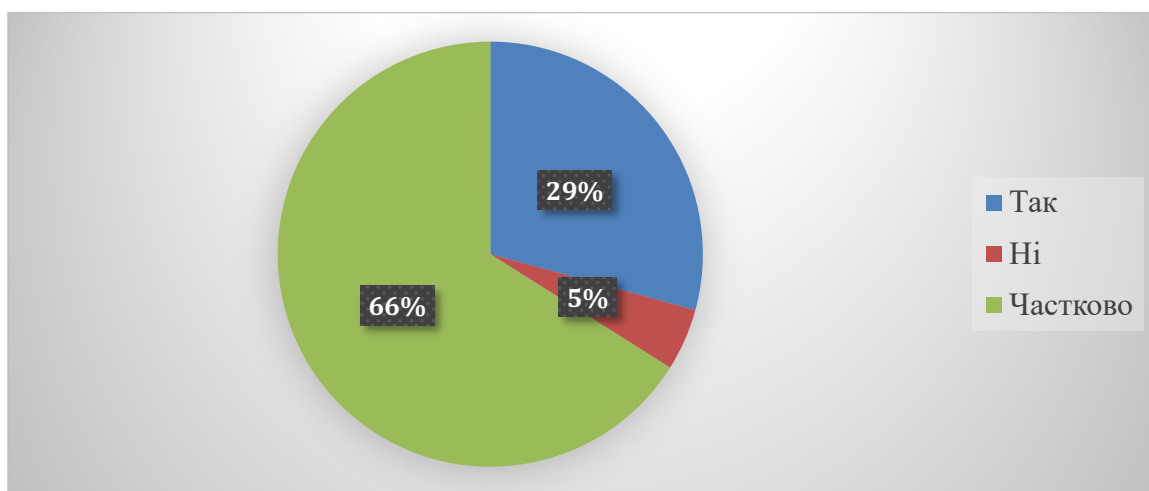
коментарі щодо допущених неточностей і рекомендації із їхнього виправлення [16], що сприяє глибшому розумінню власних слабких місць і мотивує студентів працювати над удосконаленням комунікативних навичок.

З метою перевірки ефективності методики використання інструментів штучного інтелекту у викладанні української мови було проведено педагогічний експеримент серед 20 здобувачів вищої освіти. Для вимірювання результативності навчання було проведено вхідне та підсумкове тестування, яке охоплювало знання з морфології, синтаксису, лексикології та уміння продукувати письмові й усні висловлювання відповідно до вимог освітньої програми. Додатково застосовувалось анкетування, що дозволили виявити суб'єктивну оцінку ефективності використання ШІ з боку здобувачів освіти (рис. 2).

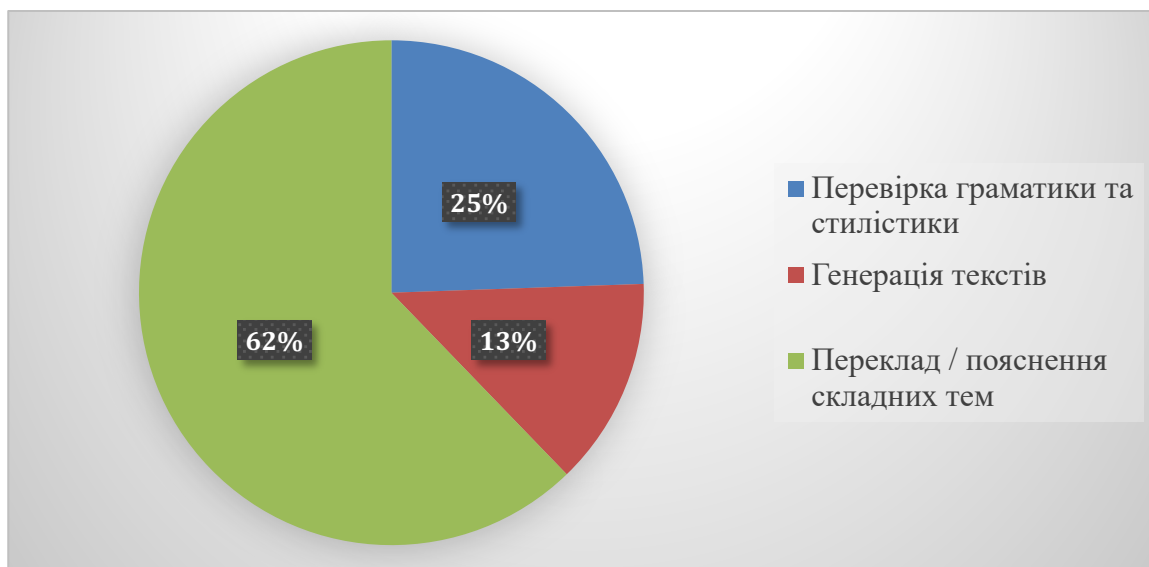
Рисунок 2

Результати опитування здобувачів освіти щодо використання штучного інтелекту в процесі вивчення української мови

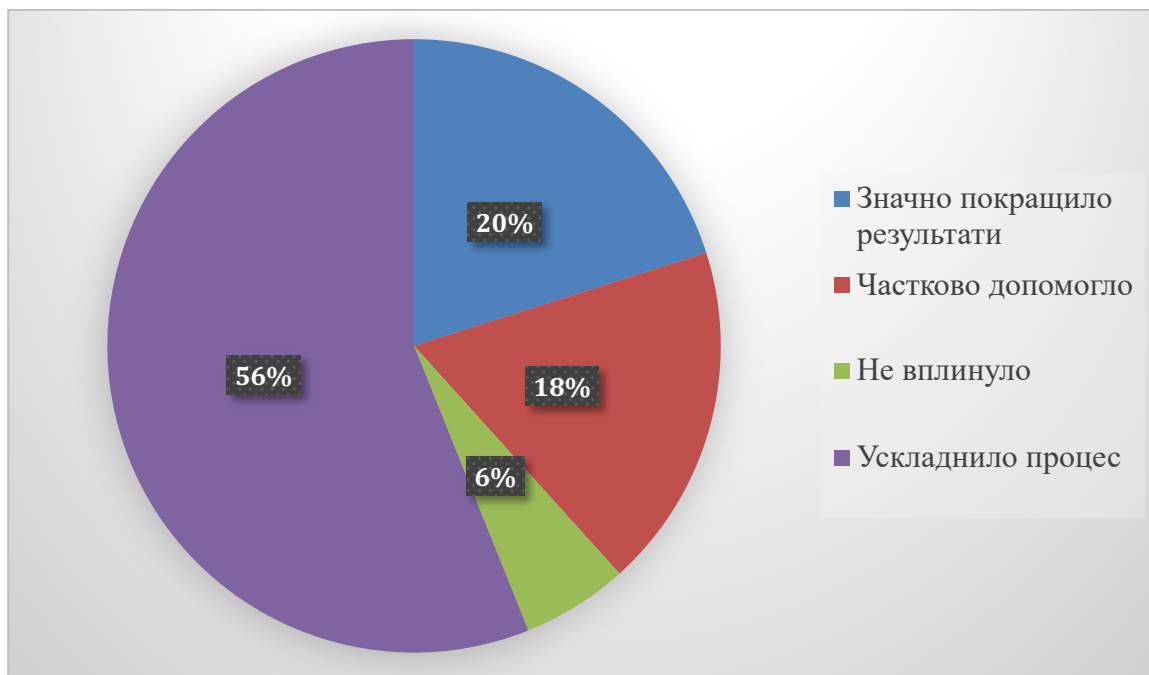
а) Чи задоволені Ви результатами завдань, згенерованими ШІ?

б) Які функції ШІ були для вас найбільш корисними?

в) Як ви оцінюєте вплив ШІ на ефективність вашого навчання?

Джерело: сформовано авторами на підставі емпіричних даних.

Проведений педагогічний експеримент засвідчив позитивну динаміку в організації освітнього процесу, зокрема підтвердив ефективність використання

інструментів ШІ під час вивчення української мови. Більшість учасників експерименту відзначили покращення якості навчання завдяки автоматизованій перевірці граматики та стилістики, а також підтримці в генерації текстів і поясненні складних тем. Впровадження інструментів ШІ у навчання української мови створило інтерактивне, інноваційне та мотивуюче освітнє середовище, яке сприяло підвищенню зацікавленості здобувачів освіти у вивченні дисципліни. Особливу ефективність продемонструвало поєднання традиційних методів навчання з використанням ШІ-інструментів. Зокрема, у межах тем, пов'язаних з академічним письмом, використовувалися такі інструменти як ChatGPT, Gemini, Copilot, Write & Improve, Paperpal, які були інтегровані у практичні заняття з написання есе, анотацій до кваліфікаційних робіт, а також для розвитку навичок критичного читання й аналізу текстів.

Беззаперечним фактом є те, що останні досягнення у сфері генеративного ШІ дозволяють швидше, якісніше та ефективніше виконувати значну кількість завдань. Проте, існують і певні ризики в цьому контексті, одним з яких є «галюцинування» — феномен, що властивий саме генеративному ШІ. Відповідно, на нинішньому етапі розвитку найважливішою навичкою для майбутніх педагогів є вміння розпізнати, зменшити або прибрати цей ефект. Будь-які дані, отримані за допомогою таких інструментів, варто піддавати критичному аналізу, перевірці на достовірність та оцінці їхньої відповідності освітнім цілям.

Побуває думка, що впровадження інструментів ШІ в освітній процес є фінансово затратним [17]. Проте інвестиції в технології є необхідним заходом для модернізації вищої освіти та підготовки майбутніх фахівців, які відповідатимуть вимогам ринку праці. До того ж існують способи, які

дозволяють знизити вартість упровадження інноваційних інструментів, зокрема спеціальні програми для ЗВО, відкриті моделі, партнерські ініціативи з технологічними компаніями та гранти. Завдяки цим можливостям навіть ЗВО з обмеженим бюджетом зможуть інтегрувати інструменти ІІІ в освітній процес, підвищивши його ефективність і доступність для здобувачів освіти.

Інтеграція ІІІ в навчальний процес нерозривно пов'язана з питаннями академічної доброчесності та інформаційної гігієни, що вимагає від викладачів перегляду підходів до навчання та методів контролю [18]. Щоб запобігти академічній недоброчесності, варто приділяти особливу увагу усним виступам здобувачів освіти, а саме: дискусіям, промовам, доповідям тощо. Для перевірки письмових робіт викладачі можуть вимагати чернетки, нотатки з аналізу тексту та пояснення етапів виконання завдань, що дозволяє оцінити рівень самостійної роботи здобувачів освіти.

У цілому ефективне впровадження ІІІ в процес вивчення української мови у ЗВО вимагає дотримання низки методичних принципів, що забезпечують як технологічну адаптацію, так і педагогічну доцільність і гуманістичну спрямованість освітнього процесу (рис. 3).

Рисунок 3

Основні принципи ефективного використання ІІІ у викладанні української мови у ЗВО

Джерело: удосконалено авторами за [19].

Усі вищезазначені принципи можуть бути ефективно реалізовані з використанням технологій ІІІ, зокрема чат-ботів, персоналізованих платформ, систем аналізу мовних помилок тощо. Варто наголосити на тому, що його застосування у вивченні української мови доцільно розглядати в тісному

взаємозв'язку її основних компонентів: змісту, форм, методів і засобів навчання. Основна мета мовної підготовки полягає в забезпеченні здобувачам вищої освіти глибокого та гнучкого оволодіння лінгвістичними знаннями, що охоплюють усі ключові розділи мовознавства від лексикології і фразеології до синтаксису та тексту. Відповідно, для ефективного засвоєння навчального матеріалу доцільним є використання різних форматів: лекцій, практичних занять, інтерактивних ігор, дискусій, моделювання професійних ситуацій, вебінарів, тьюторських зустрічей і панельних обговорень, які можуть бути доповнені інструментами на основі використання ШІ задля оптимізації освітнього процесу, його персоналізації і підвищення рівня комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Висновки. У здійсненому дослідженні було досягнуто поставленої мети, а саме обґрунтовано доцільність та ефективність застосування ШІ у викладанні української мови. Наукова новизна дослідження полягає у визначенні педагогічного потенціалу інструментів штучного інтелекту саме в контексті формування мовної компетентності здобувачів освіти, а також у виокремленні ключових принципів ефективного використання ШІ у викладанні української мови.

Результати дослідження підтверджують, що інструменти на його основі можуть бути успішно інтегровані в навчальний процес з української мови завдяки гнучкості, адаптивності та здатності оперативно генерувати навчальні матеріали, надавати пояснення, створювати тестові завдання й моделювати діалогічні ситуації. Експериментально було доведено, що впровадження штучного інтелекту у навчальний процес позитивно впливає на мотиваційний компонент освітньої діяльності, сприяє формуванню навичок академічного

письма, розвитку критичного мислення, що підтверджує підвищення когнітивного рівня здобувачів освіти. Акцентовано увагу на ролі викладача, від якого залежить ефективність використання інструментів ІІІ, основним завданням якого є ретельний аналіз отриманих результатів і їх інтерпретація з урахуванням навчальних цілей.

На основі проведеного дослідження можна виокремити певні практичні рекомендації щодо ефективного впровадження ІІІ у викладання української мови, а саме поєднання цифрових можливостей з традиційними формами навчання (лекції, практичні заняття), використання ІІІ як елемента підтримки інтерактивних форм роботи (дискусій, рольових ігор, моделювання професійних ситуацій), а також сприяння розвитку цифрової грамотності всіх учасників освітнього процесу.

Загалом методика використання ІІІ у вищій освіті повинна поєднувати автоматизоване навчання з традиційними дидактичними підходами, забезпечуючи баланс між технологічною підтримкою та суб'єкт-суб'єктними відношеннями в навчальному процесі.

Перспективним напрямком подальших досліджень вважаємо створення інтегрованих методик, що поєднують інструменти на основі штучного інтелекту з традиційними та інноваційними формами навчання української мови.

Список використаних джерел

1. Androshchuk A., Maluga O. Use of artificial intelligence in higher education: state and trends. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2024. Vol. 3. No. 2. P. 27–35. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240302.04> (дата звернення: 12.06.2025).

2. Бахмат Н. В. Штучний інтелект у вищій освіті: можливості використання. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2023. № 35. С. 161–173. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2023-35-161-173> (дата звернення: 12.06.2025).
3. Панухник О. В. Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти: відповідальні межі вмісту ШІ. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 83, № 4. С. 202–211. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/42652> (дата звернення: 12.06.2025).
4. Gavira Durón N., Jiménez-Preciado A. L. Exploring the role of AI in higher education: a natural language processing analysis of emerging trends and discourses. *The TQM Journal*. 2025. URL: <https://doi.org/10.1108/TQM-10-2024-0376> (дата звернення: 12.06.2025).
5. Tang K. Y., Chang C. Y., Hwang G. J. Trends in artificial intelligence-supported e-learning: A systematic review and co-citation network analysis (1998–2019). *Interactive Learning Environments*. 2023. Vol. 31, No. 4. P. 2134–2152. URL: <https://doi.org/10.1080/10494820.2021.1875001> (дата звернення: 12.06.2025).
6. The use of artificial intelligence in higher education / I. Drach et al. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*. 2023. Vol. 15. P. 66–82. URL: <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2023-15-66-82> (дата звернення: 12.06.2025).
7. Коновальчук Н. Перспективи застосування інструментів на основі штучного інтелекту у викладанні української мови як іноземної. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 3. С. 160–166. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-160-166> (дата звернення: 12.06.2025).

8. Зінченко В. М., Хававчак О. А., Богуславська Л. Г. Вплив технологій штучного інтелекту на методики викладання філологічних дисциплін. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 9. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13234300> (дата звернення: 12.06.2025).
9. Implementing artificial intelligence in higher education: Pros and cons from the perspectives of academics / A. Pisica et al. *Societies*. 2023. Vol. 13. No. 5. Article 118. URL: <https://doi.org/10.3390/soc13050118> (дата звернення: 12.06.2025).
10. Kuddus K. Artificial intelligence in language learning: Practices and prospects. *Advanced analytics and deep learning models*. Wiley, 2022. P. 1–17. URL: <https://doi.org/10.1002/9781119792437.ch1> (дата звернення: 12.06.2025).
11. Innovative methodologies and approaches to teaching with artificial intelligence in Ukrainian higher education / R. Semeniuk et al. *Futurity Education*. 2024. Vol. 4. No. 1. P. 24–52. URL: <https://doi.org/10.57125/FED.2024.03.25.02> (дата звернення: 12.06.2025).
12. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/04/24/shi-v-zakladakh-vyshchoi-osvity-24-04-2025.pdf> (дата звернення: 11.06.2025).
13. Тітова Л. Добір сервісів на основі штучного інтелекту для створення візуального навчального контенту. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2024. Т. 3. № 2. С. 114–125. URL: <https://isg-journal.com/isjel/article/view/670/385> (дата звернення: 11.06.2025).

14. Ушакова Н., Алексєєнко Т., Кушнір І. Засоби візуалізації у навчанні української мови як іноземної. *Викладання мов у вищих освітніх закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2022. № 40. С. 80–95. URL: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-40-06> (дата звернення: 11.06.2025).
15. Son J., Ružić N. Philpott A. Artificial intelligence technologies and applications for language learning and teaching. *Journal of China Computer-Assisted Language Learning*. 2025. Vol. 5. No. 1. P. 94–112. URL: <https://doi.org/10.1515/jccall-2023-0015> (дата звернення: 12.06.2025).
16. Osaña-Fernandez Y., Valenzuela-Fernandez L., Garro-Aburto L. Artificial intelligence and its implications in higher education. *Propósitos y Representaciones*. 2019. Vol. 7. No. 2. P. 536–568. URL: <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2019.v7n2.274> (дата звернення: 12.06.2025).
17. Лега М., Кобилуох Л. Модель системи моніторингу мовлення з використанням систем штучного інтелекту для розпізнавання української мови. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. Т. 335. № 3 (1). С. 387–392. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5732-2024-335-3-52> (дата звернення: 12.06.2025).
18. Грона Н. В., Семенов О. М. Штучний інтелект у мовній підготовці майбутніх вчителів: можливості та виклики. *Слобожанський науковий вісник*. 2025. № 9. С. 128–135. URL: <https://doi.org/10.32782/philspu/2025.9.24> (дата звернення: 12.06.2025).
19. Kharitonenko L. Innovations and traditions in Ukrainian language teaching at the educational establishments of Ukraine: cases, models of the future. *Futurity Education*. 2022. Vol. 2. No. 1. P. 57–71. URL: <https://doi.org/10.57125/FED.2022.25.03.7> (дата звернення: 12.06.2025).